

The Demand for Health: Theory and Applications

Adam Wagstaff - 1986

Adam Wagstaff (1959-), Dünya Bankası “İnsani Gelişim” ekibinin araştırma müdürü olarak çalışmaktadır. Wagsatff, doktora eğitimini York Üniversitesi’nde Ekonomi alanında tamamlamıştır. Sussex Üniversitesi’nde ekonomi profesörü olarak görev yapmıştır. Diğer yandan *Journal of Health Economics*'de 20 yıl editörlük yapmıştır. Genel olarak “sağlık finansmanı, sağlık sistemleri reformu, sağlık, eşitlik, yoksulluk, sağlığın değerlendirilmesi, sağlık talebi ve verimlilik ölçümü” alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir. Wagstaff’ın son çalışmaları yoğun olarak “sağlık sigortası, sağlık finansmanı ve geri ödeme reformları” üzerinedir. Sağlık ekonomisi dışında ise “kamu sektöründe verimlilik ölçümü, sendika gücünün ölçümü, yeniden dağıtım etkisi ve aşamalı kişisel gelir vergisi” hakkında yayınları da mevcuttur. Bugüne kadar 200’den fazla yayını olan Wagstaff’ın çalışmaları yaklaşık 38 bin kez okunmuş ve 18 binden fazla atıf almıştır.

Wagstaff, “*Journal of Epidemiology and Community Health*” dergisinde yayınlanan 1986 tarihli “*The Demand for Health: Theory and Applications*” makalesi ile o zamana dek matematiksel olarak ele alınan sağlık talebi konusunu ekonomist olmayanlar için anlaşılır kılmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda çalışma genel itibarıyla, bireylerin sağlık davranışlarını analiz ederek sağlıkta ekonomik bir yaklaşım geliştirmeyi, sağlıktaki önleyici/koruyucu politika etkilerini, sağlıktaki eşitsizliklerin nedenlerini ve işsizliğin sağlık üzerindeki etkisini analiz etmek için ekonomideki kavramları bir araya getirerek sağlığa uyarlamayı amaçlar.

Bu çalışma, Michael Grossman’ın (1972) sağlık talebi modeli sadeleştirilerek geliştirilmiştir. Bireylerin, bir mal olarak sağlık için yaptıkları talebi ifade eden sağlık talebi modeli Wagstaff tarafından farksızlık eğrisi, sağlık üretim fonksiyonu ve bütçe kısıtı çerçevesinde ilk defa ele alınmıştır. Söz konusu çalışma sağlık talebinin ekonomik teorisine bir giriş niteliğinde sayılabilecek olması ve bazı olası uygulamaları ortaya koyması açısından önemli bir yere sahiptir. Öte yandan çalışmanın önemli bir katkısı da sağlık yaklaşımına olan talebin, sağlıkla ilgili çeşitli konulara ışık tutan bir dizi test edilebilir tahmin ortaya koymasıdır.

Sağlık hizmetleri talebini kapsamlı olarak ele alan ilk yayınlardan biri olan makale, sağlık ekonomisi alanında en fazla atıf alan eserler arasında yer almaktadır. Konuya ilişkin birçok yayın ilerleyen yıllarda literatürde genişçe yer bulmuştur. Söz konusu makale sağlık talebi ekonomi yaklaşımının temel kavramları çerçevesinde genel hatları ile ortaya koyan ampirik bir çalışmadır. İçerik itibarıyla, Wagstaff çalışmasında ilk olarak ekonomi yaklaşımının temel kavramları üzerinde durmuştur. Ekonomi yaklaşımının dayandığı varsayımlar üzerinden sağlık talebindeki meydana gelen değişimlere göre değerlendirmelerde bulunmuştur.

Söz konusu çalışmada sağlık talebi yaklaşımı, “kayıtsızlık eğrisi, sağlık üretim fonksiyonu ve bütçe kısıtlaması” olan üç temel kavram etrafında oluşturulmaktadır. Kayıtsızlık eğrisi ile insanların hem sağlığa hem de yaşamdaki diğer şeylere değer verdiği ancak sağlıklarına aşırı bir değer vermediği varsayımı şematik olarak gösterilmiştir. Sağlık üretim fonksiyonu; insanların gıda, sağlık bakımı, egzersiz vb. "sağlık girdileri" kullanarak sağlıklarını "ürettiği" fikrini ifade eder. Daha fazla sağlık girdisi kullanmak sağlık durumunun artmasına neden olur ancak sağlık miktarına eklemeler yaparak kullanılan girdiler sağlıkta küçük iyileşmelerle sonuçlanmaktadır. Bütçe kısıtı, bireylerin sağlık üretimini ve diğer faaliyetlerini finanse edecek gelirlerinin kısıtlı olduğunu ve sağlık üretimlerinin ve diğer faaliyetlerinin maliyetsiz olmadığını göstermektedir. Wagstaff bu kavramları kullanarak, bireyin nasıl davranacağını göstermiştir.

Son olarak Wagstaff analizini bir üst noktaya çıkararak bireylerin sağlık talep davranışını etkileyen faktörlerdeki değişikliklere cevap olarak nasıl davrandığını da incelemiştir. Denge sağlık hizmeti talebini etkileyen değişkenlerden olan bireyin geliri, fiyat ve teknik bilgi seviyesindeki sağlık girdileri ve diğer tüketim mallarının fiyatlar ve teknik bilgi düzeyi değişimleri şematize ederek bireylerin olası davranış değişikliklerini açıklamıştır. Bireyin amacının, hem bütçe kısıtlaması hem de sağlık üretim fonksiyonu kısıtına rağmen mümkün olan en yüksek refah sınırına ulaşmak olduğunu vurgulamıştır.

Sonraki Okuma Önerileri

Michael Grossman (1972): The Demand for Health A Theoretical and Empirical Investigation.

Fwu-Ranq Chang (1996): Uncertainty and Investment in Health. Journal of Health Economics.